

Læs dette da det er et bankkup Om imperativers funktioner i danske trusselsbreve

Hannah Fedder Williams
Aarhus Universitet
hannahfedderwilliams@gmail.com

Abstract

This paper examines one salient linguistic feature found in threatening letters, namely imperatives. The focus is on the different functions that imperative verbs can perform in threatening letters, and the paper initially introduces the essential theoretical background.

The analysis is based on authentic threatening letters collected and published in two books in 2011 and 2016. More specifically, it will briefly present how many threatening letters the two publications contain and how many of them contain imperatives. The analysis will focus on the threatening letters containing imperatives through a categorization based on the concept of rhetorical moves (Swales 1990), in which the imperative forms are present. The analysis finds that imperatives can be part of eight different types of rhetorical moves in threatening letters, and further presents qualitative analyses of examples of each rhetorical move.

Furthermore, the paper discusses the presence of imperatives in threatening letters. It is suggested that more research (both quantitative and qualitative) is needed before imperatives can be established as a characteristic feature of Danish threats.

Keywords: threats, threatening language, threatening letters, forensic linguistics, imperative mood, rhetorical moves

1 Indledning

Trusler har længe været et interesseområde for både lingvister og jurister (dog af forskellige årsager). På trods af dette er der ud fra mit kendskab ikke foretaget studier, der fokuserer på de lingvistiske karakteristika i danske trusselsbreve. I løbet af de sidste fire år er der i Danmark sket en drastisk stigning i antallet af anmeldte trusler, og i andet kvartal af 2018 blev der foretaget 1.435 anmeldelser af trusler (Danmarks Statistik 2018). Udover i mange tilfælde at være kriminelle handlinger, der blandt andet kan straffes efter straffelovens § 266 (Nielsen et al. 2017), udfører trusler også bestemte typer talehandlinger. De siges også at indeholde bestemte sproglige træk, som har været undersøgt tidligere for bl.a. engelsk (se Muschalik 2018 for en opsummering). På trods af dette er sproglige og strukturelle karakteristika i danske trusler endnu ikke blevet undersøgt systematisk.¹

¹ I år 2018 er et projekt på Københavns Universitet dog blevet igangsat, der blandt andet har til formål at undersøge dette (Københavns Universitet 2018).

Denne artikel undersøger forekomsten og funktionerne af imperative sætninger i danske trusler. Selvom imperativer formmæssigt er simple, kan de optræde i en bred vifte af kontekster og udføre mange forskellige funktioner.

Undersøgelsen besvarer følgende spørgsmål: *Hvilke funktioner kan imperative sætninger udføre i danske trusler?* Dette gøres ved at give et overblik over en samling af autentiske trusler, der indeholder imperativer, vha. en kortlægning af, hvilke træk (*moves*) imperativerne forekommer i (jf. Swales 1990: 140) (afsnit 4). Dernæst vil der blive dykket ned i enkelte eksempler på træk i trusler, og de (og deres imperativkonstruktioner) vil blive analyseret mere dybdegående (afsnit 4.2). Første bliver det defineret, *hvad* der menes med både begreberne *trussel* og *imperativ*, og hvordan de bliver anvendt i denne undersøgelse. Ligeledes vil en række andre relevante begreber blive defineret (afsnit 2). Dette gøres vha. relevant teori om trusler (og trusselbreve) og talehandlinger såvel som formen og funktionen af imperative sætninger på dansk. Herefter vil der blive kigget på, *hvordan* imperativer kan indgå i forskellige funktioner i trusler i det foreliggende data. Næste led i analysen vil bestå af dybdegående analyser af enkelte trusler med imperativer udvalgt på baggrund af deres funktion i teksten. Derudover vil det bl.a. blive diskuteret, *hvorfor* imperativer forekommer i trusler. Til sidst vil der blive bragt perspektiver på undersøgelsen.

2. Truende kommunikation og imperativer

I dette afsnit vil jeg redegøre for forskellige forfatteres syn på trusler og truende talehandlinger med udgangspunkt i blandt andet talehandlingsteorien. Med udgangspunkt i dette vil jeg redegøre for, hvilken definition af trusler denne undersøgelse vil tage udgangspunkt i. Slutteligt vil jeg redegøre for relevant teori om den imperative modus på dansk.

2.1. *Hvad er en truende talehandling, og hvad indebærer en trussel?*

Der er mange måder at anskue og definere trusler og trusselbreve på, men en af de metoder, der ofte bruges, er studiet af selve truslen som talehandling (selvom trusselbreve naturligvis kan indeholde andre talehandlinger) (Muschalik 2018). I undersøgelsen vil begrebet *talehandlinger* blive brugt på samme måde, som bl.a. Austin (1962), Searle (1969) og Searle (1975) bruger begrebet *speech acts* (eller *illocutionary acts*). Det vil sige kommunikative handlinger, der defineres dels ud fra taleren og dennes intention med ytringen (illokutionen) og dels ud fra tilhøreren og effekten, som talehandlingen har på tilhøreren (perlokutionen). I de følgende afsnit vil jeg bruge begreberne *taler* og *tilhører* med udgangspunkt i talehandlingsteorien. Når jeg taler om datasættet for undersøgelsen, vil der dog blive brugt de tilsvarende begreber *afsender* og *modtager*, da der er tale om skriftlig kommunikation.

2.1.1. TRUSLER IFT. BESLÆGTEDE TALEHANDLINGER

I den traditionelle talehandlingsteori (Searle 1975) regnes den truende talehandling for en *kommissiv* talehandling², altså en talehandling, hvor taler har en intention om at sørge for, at en fremtidig

² Searle (1975) inddeler alle talehandlinger i seks typer, hvoraf kommissive er den ene type. De relevante bliver forklaret når nødvendigt.

handling udføres. Flere steder sættes trusler op imod *løfter*, som regnes for en nært beslægtet talehandling, hvor den primære forskel er, at en taler, der ytrer en trussel, har til hensigt, at udfaldet er negativt for tilhøreren, mens det er omvendt for løfter (Searle 1969: 58; Shuy 1993: 97).

Derudover bliver truslen også sammenlignet med *advarsler*. Advarsler kan klarest skilles fra trusler og løfter ved at lægge vægt på, at de har til hensigt at hjælpe tilhøreren, og at det samtidig også er tilhøreren, der kontrollerer udfaldet (Shuy 1993: 98).

Den traditionelle talehandlingsteori (dvs. Austin 1962; Searle 1969; Searle 1975 m.fl.) definerer ikke yderligere truslers interne struktur og præciserer heller ikke, hvilke betingelser der skal være opfyldt, før en trussel er vellykket³. Som vi vil se nedenfor, er truslen som talehandling dog senere hen blevet defineret mere præcist af bl.a. Fraser (1998).

2.1.2. KRITERIER FOR TRUSLER

Ifølge Fraser (1998: 160-161) kan en trussel defineres som en talehandling, hvor en taler har intentionen om at udtrykke følgende i en ytring⁴:

- C1 Talerens intention om personligt at udføre en handling (eller være ansvarlig for at se til, at handlingen bliver udført).
- C2 Talerens tro på, at handlingen vil resultere i en ufordelagtig tilstand for tilhøreren.
- C3 Talerens intention om at intimidere tilhøreren i større eller mindre grad igennem tilhørers bevidsthed om intentionen i C1.

Der kan også være situationer, hvor en trussel både er intenderet og udført, men ikke kommunikeret, hvis tilhøreren/den intenderede modtager aldrig får/modtager truslen, eller hvis vedkommende ikke forstår den (Fraser 1998: 161).

Udover det ovenstående nævner Fraser også tre vellykkethedsbetingelser for trusler – altså betingelser for de forudgående omstændigheder for talehandlingen (Fraser 1998: 162, min gengivelse):

1. Taleren tror, at den omtalte handling er en, som vedkommende har kontrol over.
2. Taleren tror, at den betingede handling (i tilfælde med betingede trusler) er en, tilhøreren har mulighed for at udføre.
3. Taleren vil gerne have, at betingelsen bliver opfyldt (i tilfælde med betingede trusler).

2.1.3. TRUSLENS INTERNE STRUKTUR

Salgueiro (2010) tager også udgangspunkt i illokutioner i sin definition af trusler. Han lægger dog vægt på, at de kommissive talehandlinger, som bl.a. Searle (1975) inddrager i sin taksonomi, blot er elementære (*elementary*) trusler, og kritiserer endvidere Fraser (1998) for ikke at være uddybende nok i sin definition. Salgueiro (2010: 216) identificerer i stedet tre typer af truende talehandlinger med forskellige interne strukturer: (1) Elementære trusler, der er kommissive talehandlinger, f.eks. ”Jeg skyder dig”. (2) Betingede kommissive trusler (*commissive conditional threat*, herefter CCT), f.eks. ”Hvis han kommer i fængsel, skyder jeg dig”. (3) Direktive-kommissive betingede trusler

³ Jf. John Austins koncept om vellykkethed (Austin 1962).

⁴ C = ’Criteria’. Min oversættelse.

(*directive-commissive conditional threat*, herefter DCCT), f.eks. ”Hvis ikke du tømmer kassen, skyder jeg dig”.

Den vigtige distinktion mellem de tre typer er, at den første ikke er afhængig af tilhøreren. Det er udelukkende taleren, der intenderer at udføre en handling, jf. Fraser (1998)’s kriterier. Den anden type trussel er betinget. Taleren intenderer kun at udføre den, hvis en betingelse, som tilhøreren ikke er herre over, opfyldes. I den sidste type er den primære illokution at få tilhøreren til at udføre en handling (det direktive element), og dette gøres ved at true med en kommissiv talehandling (Salguiero 2010: 217). Det direktive element i (3) er en handling som kun tilhører kan udføre, fx at ’tømme kassen’ som nævnt i eksemplet ovenfor. Der er en del diskussion om, hvordan betingelser kan defineres præcist, og hvordan de realiseres i trusler (Muschalik 2018: 56), men eftersom det falder uden for undersøgelsens formål at diskutere dette, vil der blot blive taget udgangspunkt i Salgueiros beskrivelse af DCCT’er.

2.1.4. TRUSLEN SOM KOMPLEKS STØRRELSE

Som det fremgår af de ovenstående afsnit, så er truslen en kompleks størrelse, der ofte må defineres ud fra beslægtede talehandlinger, og som kan have forskellige interne strukturer. Generelt er der dog enighed om, at truende talehandlinger ofte er betingede og indeholder et direktivt element (se f.eks. Walton 2000: 128; Fraser 1998: 167; Yamanaka 1995). Det vil sige, at mange truende talehandlinger har en struktur som Salguieros (2010) DCCT-kategori, hvor taleren indikerer, at han/hun kun udfører den ufordelagtige handling under visse betingelser, og at disse betingelser drejer sig om handlinger tilhøreren har kontrol over og muligheder for at udføre.

Selvom det rimelig klart kan defineres, hvad en truende talehandling indeholder, kan det være svært at bedømme præcis, hvornår den har fundet sted – særligt fordi det i de fleste tilfælde er umuligt at kende afsenderens præcise intentioner. En faktor, der yderligere komplicerer dette, er, at trusler kan variere med hensyn til, hvor *eksplicite* de er (hvor meget specifik information de giver om, hvem der bliver truet, hvad konsekvenserne er osv.). Derudover kan de variere i, hvor tilslørede (*covert*) de er, ift. hvilken talehandling de på overfladen udfører, svarende til konceptet om en indirekte talehandling (Walton 2000: 123). F.eks. kan en truende talehandling på overfladen ligne en advarsel, hvis den har en form som ”Pas på, du ikke bliver forgiftet, næste gang du spiser” (Walton [2000: 128], mit eksempel). Det er tidligere blevet påstået, at trusler, der er mindre eksplicite eller har en grad af tvetydighed, faktisk kan være mere skræmmende for modtageren, fordi de selv kan fantasere om konsekvenserne (Milburn et al. 1981: 12).

Gales (2011: 32) nævner også, at trusselbreve ift. andre tekstgenrer (hvis vi antager, at trusler kan anskues som en genre) varierer på utallige måder, f.eks. deres struktur, grad af formalitet og længde. Muschalik (2018: 19) nævner derudover, at selvom der i den eksisterende litteratur ikke er bred enighed om truslens *form*, er der ofte bred enighed om dens primære *funktion*, nemlig at manipulere tilhøreren til at udføre en handling for at undgå, at taleren udfører (eller ikke udfører) en handling, som tilhøreren angiveligt vil finde ufordelagtig. Talehandlingens kompleksitet kommer altså til udtryk, når den bruges i trusselbreve, der udover selve den truende talehandling naturligvis kan indeholde andre elementer.

Det ovenstående hævdes ikke at være en udtømmende redegørelse eller definition af trusler, men er i stedet et oprids af nogle af de vigtigste aspekter af trusler, som vil være relevante for denne undersøgelse.

2.2. Imperativer

2.2.1. OM IMPERATIVENS FORM OG MODUS

Imperativ af verber på dansk dannes ifølge Hansen & Heltoft (2011: 731) på -0, altså en form, der morfologisk set er identisk med stammen. Hertil kommer også, at imperativ i passiv kan dannes perifrastisk, hvor hjælpeverbet *blive* står i imperativ (eks.: *bliv hørt*). Syntaktisk kræver verber i imperativ ikke et subjekt i modsætning til indikativ (*løb* vs. *du skal løbe*), selvom de godt kan have det (eks.: *løb du bare*). Subjektet vil altid være andenpersonalt (Christensen 2009: 52). Verber bøjet i imperativ på dansk kan derudover karakteriseres ved en fraværende paradigmeartikulation af tempus og diatese (Nielsen 2015: 225). Det er altså ikke muligt at danne morfologisk passiv med imperativ. Traditionelt set har vi, foruden modus imperativ, modus indikativ, som ifølge Hansen & Heltoft (2011: 734) markeres med endelsen -er i nutid, der står i kontrast til imperativens -0⁵.

2.2.2. OM IMPERATIVE YTRINGERS FUNKTIONER OG TALEHANDLINGER

Traditionelt set bliver imperativens betydning på dansk fremstillet som den talendes ønske om, at ”et propositionelt indhold, som involverer modtageren, skal blive sandt” (Hansen & Heltoft 2011: 732). Ifølge Hansen & Heltoft (2011) betyder dette også, at imperativistiske ytringer kan udføre en række forskellige talehandlinger, f.eks. instrukser, opfordringer og ønsker. Christensen (2009), derimod, kritiserer fremstillinger, der definerer imperativens betydning som talerens ønske om, at noget skal blive virkeliggjort. I stedet inddeler Christensen (2009) imperativiske ytringer efter, hvem ønsket ligger hos – enten taleren eller tilhøreren. Netop dette har en vigtig rolle, når man skal afklare, hvilken direktiv sproghandlingsværdi en imperativ sætning har. Sproghandlingsværdien af imperativer kan nemlig defineres ud fra, om det er taleren eller tilhøreren, der muliggør, at handlingen kan udføres (Christensen 2009: 58). I bønner vil det f.eks. være taleren, der har ønsket, mens det i tilladelser vil være tilhøreren. Imperativer er altså, på linje med trusler, mangesidige fænomener med komplekse illokutionære rammer, der afhænger af forskellige faktorer.

En vigtig bemærkning om imperative sætninger ift. trusler er, at formuleringen *hit med pengene* ikke er imperativ, selvom *hit* på overfladen ligner en stamme af verbet *at hitte*, og den både morfologisk og pragmatisk ligner en imperativ. *Hit* er imidlertid en udtalevariant af det interjektionelt anvendte adverbium *hid* (ODS 2018). I kombination med præpositionen *med* kan *hit* i stedet analyseres som det, Hansen og Heltoft (2011: 148) kalder sætningsemner. Disse kan dog stadig være direkte og dermed fungere ligesom imperativer på det illokutionære niveau.

⁵ Formuleringer som ’kongen længe leve’ og lignende uproduktive former kan siges at være rester fra historisk præsens konjunktiv, en anden modus, der engang har eksisteret på dansk (se Hansen & Heltoft 2011: 740).

2.3. Tekster som sekvenser af retoriske træk

Begrebet *retorisk træk* (*rhetorical move*) eller blot *træk* vil her blive brugt om de forskellige afsnit eller dele, en tekst kan bestå af, som hver især opfylder et delformål ift. til tekstens overordnede formål (Swales 1990: 140). Det danske begreb *træk* stammer fra Palsbro (2003: 104). Begrebet *træk* vil her ikke blive brugt i betydningen karaktertræk/egenskab (*feature*). Trækanalyser bruges ofte i forbindelse med etableringen af genrer og for at vise, hvilke træk der er diskriminative (obligatoriske) for en genre, og hvilke der er fakultative (træk, der *kan* være til stede i en genre, men som ikke nødvendigvis er det) (Palsbro 2003: 107). I den foreliggende undersøgelse vil der ikke blive foreslået en fuldstændig trækstruktur for hverken trusselbrevet som genre eller for trusler med imperative sætninger. Trækanalyser vil dog blive brugt til at vise, hvilke typer af træk imperative sætninger *kan* indgå i.

2.4. Judith Baxters double-voicing

Baxter (2014: 12) definerer begrebet *double-voicing* som en diskursiv strategi i interaktion, der kan bruges til at opnå bestemte effekter. Mere specifikt ses det som en måde at tale/skrive på, der udviser bevidsthed om modtagerens intentioner og bekymringer. Denne måde indeholder sædvanligvis en dimension af magt (Baxter 2014: 3). Baxter (2014: 5) identificerer fem former for *double-voicing*, hvoraf to har relevans for undersøgelsen. Den første er autoritativ (*authoritative double-voicing*), hvor afsenderen udviser personlig magt gennem sit sprog og bruger det til sin egen fordel. Den anden er formildelse (*mitigating double-voicing*), der søger at fremstille afsenderens autoritet som svækket og dermed fjerne distance mellem afsenderen og modtageren. Begrebet *double-voicing* vil blive brugt til at analysere nogle af de træk, som de imperative sætninger indgår i trusselsbrevene.

3. Data og metode

3.1. Data

Mit datasæt består af trusselbreve (eller sedler med trusler), der er udgivet i bøgerne ”Jeg er bevæbnet og har tømmermænd” (2011) og ”Jeg tager bomben med når jeg går” (2016) (fremover henholdsvis JB og JT), begge redigeret af Robin Engelhardt og Christian Lund. De trusselbreve mm., der er i bøgerne, kommer oprindeligt fra Arkivet for Anonyme Skrifter, hvor de er endt, fordi de er blevet indleveret til politiet i forbindelse med kriminalsager. Brevene/skrivelserne er fra tidsperioden 1980-2009. Nogle af truslerne er beskrevet med metadata om afsender, modtager, kontekst og lignende, men i mange tilfælde har redaktørerne enten ikke haft adgang til sådanne informationer, eller også er de udeladt af anonymitetsgrunde. Ifølge forordet i JB er alle brevene blevet indsendt, ”fordi modtageren har følt sig truet af dem” (Robin & Engelhardt 2011: 3). Trusselbrevene er udvalgt af redaktørerne på JB og JT med henblik på at ”præsentere et udvalg af de mest interessante og tankevækkende breve fra arkivet” (Robin & Engelhardt 2011: 3), dvs. med henblik på at underholde læsere og ikke for at skabe et repræsentativt udsnit af trusler og andre breve fra arkivet. Dette har naturligvis konsekvenser for datasættets repræsentativitet, hvilket også vil blive diskuteret i afsnit 5.1. I undersøgelsen vil de anvendte trusselbreve blive omtalt som enten JB eller JT efterfulgt af et

tal svarende til truslens sidetal i en af de nævnte publikationer. De er alle skrevet i hånden, på PC eller på skrivemaskine, og i analysen er relevante passager citeret. Når jeg præsenterer eksempler fra trusselbrevene i undersøgelsen, bevarer jeg den oprindelige ortografi og så vidt muligt også den stilistiske opbygning (dvs. afsnit, brug af store bogstaver og lignende). Jeg vil derudover altid fremhæve imperativer med fed skrift.

3.1.1. OVERVEJELSER OMKRING DATA

Jeg har valgt at bruge disse trusselbreve som data, fordi de trods diversitet i afsender-/modtagerforhold, længde og kontekst mm. har det til fælles, at de alle er skriftlige trusselbreve. Ingen af dem er overleveret via digitale medier, så modtageren har altid fået en fysisk, skriftlig form af truslen. Ydermere kan det være vanskeligt at få adgang til dansk trusselsdata (i hvert fald de fysiske trusselbreve), fordi vi i Danmark endnu ikke har indsamlet autentiske trusler i et egentligt korpus. Publikationerne af Engelhardt og Lund muliggør dermed indledende systematiske undersøgelser af et mere eller mindre homogent udsnit af danske trusler.

3.1.2. UDVÆLGELSE AF DATA TIL ANALYSE

Analysen vil grundet undersøgelsens omfang kun være baseret på de trusler i datasættet, der indeholder imperativer. Dog har jeg lavet en optælling af antal trusler i alt i JB og JT (se afsnit 4). I mange tilfælde kan det være svært at afgøre, om afsenderen har haft trusselsintentionerne som beskrevet i afsnit 2.1.2. Dog har bl.a. kontekstuelle faktorer og det faktum, at de følger en af de kendte strukturer for truslers talehandlinger som beskrevet i 2.1.3., været afgørende for, hvornår en tekst skulle inkluderes i mit datasæt. Som en forholdsregel har jeg ikke medtaget en tekst, hvis jeg har været i tvivl om, hvorvidt det har været en trussel eller ej. Dette kan enten være, fordi JB eller JT ikke giver nok metadata til, at det kan vurderes, eller fordi det er utydeligt, hvad tekstens budskab overhovedet er. Eftersom formålet er at undersøge dansksprogede trusler, har jeg ikke medtaget breve, hvor truslen er skrevet på andre sprog end dansk, eller hvis truslen i høj grad anvender et andet medie end det danske skriftsprog til at udføre selve talehandlingen *at true*. Dette kan f.eks. være tegninger, pistoler peget mod modtageren eller andre remedier (medmindre dette også er ekspliciteret i den skriftlige kommunikation, eller der er en tydelig skriftlig trussel også, f.eks. ”Min pistol er rettet mod dig”). Jf. afsnit 2.2.2. har jeg ikke talt trusler med *hit med*-konstruktioner som en del af mine trusler med imperativer.

3.2. Analysefokus og analysemetoder

Fokus for min analyse bliver som sagt de trusler, der indeholder imperativer. Specifikt for min undersøgelse vil jeg give et kvantitativt overblik over de trusler, der indeholder imperativer, ved at præsentere, hvor mange af hver undertype trussel der forekommer i mit udvalgte data, jf. 2.1.3. Derudover vil jeg kigge på, hvilke retoriske træk der indeholder imperative verbalformer i truslerne (jf. Swales 1990; Palsbro 2003), hvilket er det primære fokus for min analyse. Derudover kan det være med til at afdække, om imperativer hovedsagelig indgår i træk, der har med selve den truende talehandling at gøre, eller om de indgår i andre træk, der falder uden for den centrale truende handling.

Baseret på min kategorisering vil jeg vise, hvilke konkrete træktyper imperativerne forekommer i og illustrere og uddybe kategorierne gennem kvalitative analyser af eksempler fra hver af dem. Analysen vil fokusere på, hvilke talehandlinger der udføres (primært de imperative sætningers talehandlinger, og hvordan de relaterer sig til de enkelte trusselbrevs overordnede formål). Min tilgang til datasættet og undersøgelsen er altså primært induktiv, idet den tager udgangspunkt i, hvad der kan udledes og konkluderes på baggrund af datasættet.

4. Analyse

Jeg har identificeret 133 trusler, der lever op til mine udvælgelseskriterier (se afsnit 3.1.2). Ud af dem indeholder 66 af truslerne, eller 49,6% af datasættet, imperativer. Selvom datasættet er relativt småt og ikke nødvendigvis repræsentativt (se afsnit 5.1), giver det alligevel et fingerpeg om, at det er et fænomen, der forekommer relativt ofte i danske trusler, hvilket gør det yderligere relevant at undersøge og beskrive fænomenets funktion.

4.1. I hvilke typer af trusler forekommer imperativer?

For at finde ud af, hvordan imperative sætninger fungerer i trusselbrev, er det nyttigt først at vide, *hvilke* typer truende talehandlinger de forskellige trusselbrev indeholder. Denne kategorisering er baseret på Salguieros (2010) taksonomi over truslers interne strukturer (se afsnit 2.1.3). I datasættet finder jeg, at den truende talehandling i 16 af trusselbrevene i mit data (eller 24,3%) er elementære trusler, og 50 (eller 75,7%) af dem har DCCT'er, mens ingen har CCT'er. Den suveræne hovedpart af truslerne i data er altså den type trussel, som Salguiero benævner DCCT. 16 ud af de 50 trusselbrev, der er kategoriseret som DCCT, er anvendt i forbindelse med røverier. Der findes naturligvis også trusselbrev med andre former for afpresning, men røverierne er specielt nemme at identificere i datasættet, fordi det ofte er angivet i metadata. Disse udgør altså en ret stor del af datasættet. Om dette skyldes, at der meget ofte bliver brugt trusselbrev i forbindelse med røverier, eller om det skyldes, at redaktørerne på JB og JT fandt disse brev særligt interessante, vides ikke. Den redaktionelle faktor er alligevel nævneværdig, da det kan have indflydelse på undersøgelsen (se afsnit 5.2 for yderligere diskussion af dette).

4.2. Hvilke træk fordeler imperativtruslerne sig på?

Formålet med dette afsnit er at vise, hvilke forskellige funktioner imperative sætninger kan udføre i trusselbrev vha. en kortlægning af de træk, imperativerne indgår i i de 66 trusler med imperativer. Først vil der blive præsenteret analyser af eksempler på de forskellige træktyper. Her vil fokus være på, hvilke talehandlinger imperativerne indgår i, og hvad deres funktion er i trækket. Til sidst vil der blive vist en oversigt over de forskellige identificerede træktyper og deres hyppighed med imperativer i datasættet.

Det er derudover vigtigt at specificere, at det handler om, hvilke træk imperativerne forekommer i, ikke hvilke illokutioner de udfører. Dette vil dog blive behandlet i analysen af de enkelte eksempler i 4.2.1. Det er derudover vigtigt at pointere, at der altid er blevet kategoriseret efter trækkets formål.

Dvs., at hvis hovedformålet med trækket f.eks. er at true modtageren, er trækket kategoriseret som sådan, uafhængig af hvilken funktion den imperative sætning udfører.

I de følgende afsnit vil der blive præsenteret eksempler på hver træktype for at uddybe, hvad hver type omfatter. Da trusselbrevene i datasættet har meget forskellige længder, er det kun de korteste trusler, der vil blive vist i hele deres længde. I resten af tilfældene vil kun det relevante træk blive præsenteret.

4.2.1. RETORISK TRÆK 1: INDFØRE MODTAGER I KONTEKSTEN

Den første træktype, som er *indføre modtager i konteksten*, forekommer som et af de første træk i trusselbrevet, og afsenderen ekspliciterer formålet med at overlevere/sende trusselbrevet. Dette kan ses i JT-35, et trusselbrev af karakteren DCCT overleveret til en bank. Truslen har til formål at afpresse banken til at udlevere penge:

- (1) JT-35 **LÆS DETTE DA DET ER ET
BANKKUP**
[...]

I eksemplet bruges trækket til at angive, hvad konteksten er (*et bankkup*), og bruges som begrundelsen for, hvorfor modtageren skal læse resten. Afsenderen definerer med dette træk altså selv konteksten, og imperativen (her: *læs*) bliver brugt til at beordre (altså en direktiv talehandling) modtageren til at læse resten af trusselbrevet. Med den talehandling beordrer afsenderen også modtageren til at blive en del af konteksten, og dermed bliver en fælles referenceramme skabt.

4.2.2. RETORISK TRÆK 2: TRUE MODTAGER MED UFORDELAGTIG HANDLING

Det retoriske træk *true modtager med ufordelagtig handling* har til hovedformål at eksplicitere, hvad afsenderen truer modtager med. Dette kan ses i (2), som er et uddrag af en trussel brugt i forbindelse med et røveri mod en kiosk (truslen er en DCCT):

- (2) JT-41 [...]
gør ikke noget dumt for
Så går det meget godt for dig!
[...]

Lige inden trækket er det blevet specificeret, at afsenderen gerne vil have modtager til at udlevere penge. Imperativen *gør* indgår i en direktiv talehandling, der i dette tilfælde tilsyneladende forbyder modtager (udledt af negationen *ikke*) at udføre en bestemt handling, der i dette tilfælde er 'noget dumt'. Den efterfølgende sætning *for så går det meget godt for dig* fjerner fokus fra det faktum, at det er en trussel. Den fokuserer i stedet på det positive udfald, der vil være, hvis afsenderen realiserer det, der beordres. Dette kan betragtes som *mitigating double-voicing* (Baxter 2014: 5). Dog ligger der implicit i formuleringen, at der kommer til at ske det modsatte af *godt*, hvis modtager *gør noget dumt*. Denne sætning må altså være selve truslen i dette tilfælde, selvom den ikke direkte tager form som en truende talehandling. Den er i stedet tilsløret/indirekte (*covert*) (jf. Walton 2000: 122). Imperativer kan altså indgå i træk, der ikke indeholder selve truslen, selvom dens hovedformål er at true modtager, hvilket (når den ikke er tilsløret) normalvis er en kommissiv talehandling. Der kan godt argumenteres

for, at det i nogle tilfælde er svært at se et klart skel mellem et rent truende træk og truslens betingelse i tilfælde af DCCT'er. Dog er det vigtigt her at pointere, at i (2) er betingelsen (det direktive element) specificeret tidligere end det viste træk her (i dette tilfælde, at modtager skulle fylde en pose med penge). Derfor bliver hovedformålet i (2) betragtet som at true modtager. I nogle tilfælde er selve truslen mindre tilsløret, end den er her, men eksempel (2) illustrerer mangfoldigheden af både imperativer og truende talehandlingers funktioner.

4.2.3. RETORISK TRÆK 3: FÅ MODTAGER TIL AT UDFØRE EN HANDLING

Det retoriske *træk få modtager til at udføre en handling* har til formål at beordre modtageren til at udføre det direktive element i en DCCT. Et træk er kun medtaget her, hvis det, afsenderen vil opnå, er en del af en DCCT. Dette kan f.eks. ses i eksempel (3):

(3) JT-34 [...]
 Fyld posen med store sedler
 [...]

Dette trusselbrev indgik som en del af et røveri mod et postkontor. Det beordrende træk er en enkelt sætning, der indledes med imperativen *fyld*, hvorefter sætningens objekt *posen* og præpositionsfrasen *med store sedler* specificerer, hvad afsenderen vil have. Trækket består altså af én direktiv talehandling. Ønsket om realisering ligger hos afsenderen, og det er modtageren (en medarbejder på postkontoret i dette tilfælde), der har mulighed for at realisere forholdet. Forholdet er betinget af det, som afsenderen truer med, der i dette tilfælde er en bombeeksplosion (dette specificeres tidligere i trusselbrevet). Imperative sætninger kan altså bruges i trusler til at beordre modtager til at udføre det, afsenderen vil opnå.

4.2.4. RETORISK TRÆK 4: INTIMIDERE MODTAGER

Det retoriske træk *intimidere modtager* har til formål at intimidere eller skræmme modtageren af truslen. Da bl.a. Fraser (1998: 161) anser det at intimidere modtageren som en nødvendig del af at udføre en truende talehandling, er denne kategori af træk kun blevet brugt, hvis der har været et selvstændigt træk, der havde til formål at intimidere. Dog må der nødvendigvis være en sammenhæng mellem de to typer træk. Et eksempel på dette findes i (4), en elementær trussel (min kursivering af det relevante træk):

(4) JB-93 Medmorder
 han tog den
 forkerte men det er ikke slut

 lyt til puslen
 ved døre og
 vinduer

 din samviterighed

Det intimiderende træk består af en enkelt sætning, der med imperativ modus umiddelbart dirigerer modtageren til at udføre en handling, nemlig at lytte til noget. Dog er det vigtigt at tage både afsenderen og modtageren i betragtning i konteksten af sætningen, når det kommer til imperative ytringer (jf. Christensen 2009: 58), som specielt kommer til udtryk i dette tilfælde. Her er det højest sandsynligt ikke afsenderen, der ønsker sagsforholdet virkeliggjort, og det er kun modtageren, der kan realisere det. Det kan sammenlignes med en ordre som fx *fyld posen med penge*, der tydeligt udtrykker, at afsenderen ønsker posen fyldt med penge. Til forskel fra det er det mindre sandsynligt, at afsenderen af (4) decideret har et ønske om, at modtageren skal lytte til noget. Taget i betragtning af, hvad der kommer lige før ytringen, fremstår det i stedet umiddelbart som en advarsel om, at modtager skal være forsigtig, fordi *det ikke er slut* (hvilket kan siges at være det truende træk). Hvad *det* refererer til, er ikke klart ud fra konteksten, men det intimiderende træk er med til at specificere, at det ikke er fordelagtigt for modtager. Dette kan udledes af, at vedkommende skal være på vagt, og altså være bange for det, som den imperative sætning specificerer, at der skal lyttes efter. Selvom det på denne baggrund ligner en advarsel, er det dog mere sandsynligt, at trækket skal intimidere modtageren og gøre vedkommende bange for eventuelt at blive *taget*, ligesom *den forkerte* blev det. Det sidste kan dog ikke argumenteres for med sikkerhed, da JB ikke angiver mere kontekst eller metadata om trusselbrevet. Dog kan vi med (4) se, at imperativer kan indgå i intimiderende træk, der supplerer selve truslen. Eksempel (4) har som helhed en meget lav grad af eksplicitering ift., hvad der trues med (pronominet *det* bruges bare til at referere til handlingen) og er også baseret på en indirekte talehandling, da det fremstilles som om, at afsenderen advarer modtager, hvor der reelt set er tale om en trussel (jf. Walton 2000: 123).

4.2.5. RETORISK TRÆK 5: INSTRUERE MODTAGER

Det retoriske træk *instruere modtager* omfatter træk, hvis hovedformål er at eksplicitere, hvilke deltrin en handling har, eller hvordan modtager skal udføre en handling. Dette kan for eksempel ses i (5), hvor der bliver truet med bombesprængning, hvis ikke modtager følger afsenderens krav:

- (5) JB-47b [...]
 - 1 **læg** hurtigt hele kassebeholdningen i posen
 - 2 **læg** denne seddel i posen
 - 3 **sæt** posen på disken og lad kassen stå åben
 [...]

Listen fortsætter med yderligere to instruktioner med imperativer, og alle er i dette tilfælde direktiver. Selvom konstruktionerne umiddelbart ligner instruerende sproghandlinger, klargør konteksten (modtageren trues på livet, hvis ikke sagsforholdet realiseres), at der er tale om ordrer, da det er afsenderen, der vil have sagsforholdet virkeliggjort. Samtidig kontrollerer afsenderen også situationens udfald (i dette tilfælde om bomben skal sprænges eller ej) (jf. Christensen 2009: 59).

4.2.6. RETORISK TRÆK 6: SKABE SOLIDARISERING MELLEAFSENDEREN OG MODTAGEREN

Det retoriske træk *skabe solidarisering mellem afsenderen og modtageren* har til hovedformål at svække afsenderens autoritet gennem *double-voicing*, der formilder afsenderens autoritet (*mitigating*), hvilket fjerner distance mellem afsenderen og modtageren (jf. Baxter 2014: 5). Et

eksempel herpå ser vi i (6), der er et trusselbrev til politiet om at dræbe tre personer, hvis ikke de opfylder deres krav:

- (6) JB-10 [...] **Tro** ikke at vi er kyniske barbarer.
Vi vil meget gerne undgå dette.
Det er ingen hemmelighed at vi alle er yderst nervøse og
bedrøvede over denne situation. Derfor håber vi at dette kan
ordnes på den mest fredelige måde for begge parter.
[...]

Trækket kommer som det sidste i trusselbrevet (foruden en underskrift fra afsenderen). Den imperative sætning kan defineres som en bøn til modtageren, da det er afsenderen, der tilsyneladende ønsker sagsforholdet virkeliggjort, men det er kun modtageren, der har mulighed for at realisere det (jf. Christensen 2009: 59). Med dette nedbryder afsenderen en barriere mellem afsenderen og modtageren og giver modtageren magt over noget, som afsenderen tilsyneladende ønsker, hvilket skaber solidarisering, jf. Baxter (2014: 5). Dette understreges også med de efterfølgende tre sætninger, hvor afsenderne beskriver sig selv med adjektiverne *nervøse* og *bedrøvede* (dette muligvis for at tage forbehold for, at modtageren højst sandsynligt ville beskrive afsenderen radikalt anderledes).

4.2.7. RETORISK TRÆK 7: FORSTÆRKE AFSENDERENS AUTORITET

Det retoriske træk *forstærke afsenderens autoritet* bruger også *double-voicing* til at opnå sit delmål, men i modsætning til foregående kategori bruges det her til at forstærke afsenderens autoritet over modtageren (*authoritative double-voicing* jf. Baxter 2014: 5). Trækket kan have til formål at forsikre modtageren om, at denne har magt til at udføre den handling, der trues med. I (7) truer afsenderne DSB med terrorhandlinger, fordi de er utilfredse med, at en bestemt togtype er taget ud af brug:

- (7) JB-8 [...] Men **husk** vi er mange,
og selvom politiet fik fat i nogle af os arbejder resten
videre indtil sidste mand. Men ville det ikke være bedre for alle partnere
hvis vi i stedet sluttede fred. [...]

Dette træk kommer i slutningen af trusselbrevet. Sætningen med imperativen bruges her som *double-voicing*, da den sætter sig ind i, at modtageren eventuelt kunne tro, at politiet kunne *få fat i* afsenderen (som ville være til fordel for modtageren), men tager bl.a. forbehold for dette ved at proklamere, at de er *mange*. Det fremstilles altså som håbløst for modtageren at kunne stoppe afsenderen i at udføre den truende handling, og netop dette bruges som begrundelse for, at det ville være *bedre for alle partnere*, hvis de sluttede fred. Her bliver der altså også gjort brug af formildelse (*mitigating double-voicing*) (jf. Baxter 2014: 5). Imperativkonstruktionen kan ses som en tilskyndende talehandling, da det fremstilles som en fordel for modtageren at realisere sagsforholdet (at huske at afsenderne er *mange*), selvom modtageren måske kun følger tilskyndelsen modstræbende (jf. Christensen 2009: 53).

4.2.8. RETORISK TRÆK 8: NEDGØRE MODTAGEREN

Det retoriske træk *nedgøre modtageren* har til hovedformål at nedgøre modtageren, hvilket eksempelvis kan ses i JB-81, som er et trusselbrev, en politiker har modtaget:

- (8) JB-81 [...]

Se godt på dette billede dit fede

savlende snævlende løgnagtige

fede pampersvin.

[...]

Der er derudover indsat det billede af modtageren, som refereres til i eksemplet. Dette træk, der primært består af nedgørende epiteter, kommer, før der overhovedet nævnes nogen form for trussel. Imperativen *se* bliver brugt til at opfordre modtageren til at udføre en handling, hvilket sandsynligvis skal have den effekt at forstærke nedgørelsen, da det inddrager modtageren som subjekt (omend det er udeladt grundet den imperative modus jf. afsnit 2.2.1.) i et træk, der skal nedgøre subjektet selv. Imperative sætninger kan altså bruges til at henvende sig direkte til modtageren i træk, der nedgør dem.

4.3. Oversigt over træktyper

Nedenfor ses en oversigt over de otte træktyper, som imperativerne i datasættet indgår i.

Tabel 1: Typer af træk i data

Nummering af træktypen	Formålet med træktypen	Forklaring/specificering	Antal forekomster
1	Indføre modtageren i konteksten.	Etablerer en fælles referenceramme og formålet med skrivelsen.	3
2	True modtageren med ufordelagtig handling.	Ekspliciterer den handling, som afsenderen truer med.	17
3	Få modtageren til at udføre en handling.	Ekspliciterer og beordrer/opfordrer til den handling, afsenderen udtrykker at modtageren skal udføre som del af en DCCT.	22
4	Skræmme/intimidere modtageren.	Intimiderer/skræmmer modtageren, enten før eller efter selve truslen er ekspliciteret.	11
5	Instruere modtageren.	Ekspliciterer hvordan modtageren skal udføre en handling (eksempelvis det direktive element i en DCCT).	18
6	Skabe solidarisering mellem afsenderen og modtageren.	Svækker afsenderens autoritet og fjerner distance mellem afsenderen og modtageren.	7
7	Forstærke afsenderens autoritet.	Ekspliciterer afsenderens autoritet (over situationen og/eller modtager).	20
8	Nedgøre modtageren.	Nedgør eller latterliggør modtageren, enten før eller efter selve truslen er ekspliciteret.	3

I tabellen viser kolonnen 'Antal forekomster', hvor mange trusler det relevante træk forekommer med en eller flere imperativer i. Det er altså ikke en fuldstændig opgørelse over, hvor mange gange det pågældende træk forekommer i datasættet. Summen af kolonnen er højere end 66 (antallet af trusler med imperativer i datasættet), da flere af truslerne har flere af de ovenstående træktyper. Det skal understreges, at det altid er *hovedformålet* med trækket, der er blevet kategoriseret efter. Dvs., at et træk godt kan indeholde referencer til den truende talehandling, men hvis den er ekspliciteret tidligere som sit eget selvstændige træk, og det dermed er tydeligt, at hovedformålet er noget andet, så er trækket kategoriseret efter hovedformålet. I det følgende afsnit vil træktyperne blive omtalt som 'træk 1' osv.

5. Diskussion

5.1. Diskussion af undersøgelsen

Af de 66 trusselbreve, som datasættet for undersøgelsen indeholder, kan det udledes, at imperativer kan indgå i otte forskellige træktyper. Som det fremgår af tabel 1, er det dog meget forskelligt, hvor ofte trækkene forekommer med imperativer, hvor det mest hyppige er træk 3: *Få modtager til at udføre en handling* med 22 forekomster, og de mindst hyppige er træk 1: *Indføre modtageren i konteksten* og 8: *Nedgøre modtageren*, begge med 3 forekomster. For at forklare forskellene i hyppigheden er det vigtigt at pointere, at der er nogle af trækkene, der højst sandsynligt er mere hyppige end andre grundet trusselbrevets formål. Det gælder de træk, der indeholder eller udgør de delelementer, som en truende talehandling kan bestå af. Dette omfatter træk 2: *True modtageren med ufordelagtig handling*, 3: *Få modtageren til at udføre en handling* og 4: *Skræmme/intimidere modtageren*. Træk 3 er naturligvis kun til stede i trusselbreve, hvor den truende talehandlings interne struktur er DCCT, men som tidligere nævnt udgør hele 75,7% af det foreliggende data også denne type. Derudover er hovedformålet med træk 3 som bekendt direktivt af karakter, og eftersom den umarkerede funktion af en imperativkonstruktion er direktiv, er det tænkeligt, at imperativer i mange tilfælde bliver brugt som en del af dette træk (Nielsen 2015: 222).

Hvad angår træk 2, er det måske mindre forventeligt, at imperativer bruges til at opnå dette delmål i trusselbreve, da truende talehandlinger tidligere er blevet regnet for kommissiver (f.eks. Searle 1975). Eksempel (2) i 4.2.2. viser dog, at direktiver også kan bruges til at tilsløre den egentlige trussel (jf. Walton 2000: 122). Lignende overvejelser kan man gøre sig ift. træk 4: *Skræmme/intimidere modtageren*, der ikke umiddelbart indeholder noget iboende, der bør udløse direktiver. Her bliver der dog igen brugt tilsløring med en direktiv talehandling, denne gang som en strategi til at intimidere modtager. Dette kan muligvis være, fordi det kan opfattes som mere skræmmende at lade det truende element være op til fantasien (jf. Milburn et al. 1981: 12). Træk 4 kan altså være med til at fremhæve den intimiderende del af en truende talehandling, hvis afsenderen af truslen vil bruge det som strategi til at manipulere modtager og opnå den ønskede perlokutionære effekt. Med den viden om den truende talehandling, som er beskrevet i afsnit 2, kan der argumenteres for, at træk 2, 3 og 4 er kernelementer i trusselbreve. Om de rent faktisk er det, er dog ikke klart uden at medregne de træk,

der ikke har imperativer i datasættet. Det vil kræve en undersøgelse af retoriske træk i trusler, der inkluderer alle sætningstyper.

Dertil viser analysen også, at imperativer kan indgå i træk, hvor man kan argumentere for, at trækkene ikke er direkte relateret til det at true. Sådan kan de resterende 5 træk kategoriseres. De fem træk varierer alle både i hyppighed, og i hvor relaterede de er til det at true (f.eks. kan det overvejes, om det at instruere kan være en nødvendig del af DCCT'er i nogle tilfælde). Der er dog potentielt set flere trusler, der indeholder disse træk, men fordi de ikke indeholder imperativer, er de ikke medregnet i opgørelsen af træk. På trods af dette viser opgørelsen og nærmere analyse alligevel nogle interessante tendenser. F.eks. viser analysen, at imperative sætninger kan bruges til *double-voicing* (jf. Baxter 2014) på forskellige måder i trusler. Det er specielt slående, at imperativer faktisk bruges i træk med autoritativ *double-voicing* i 20 ud af 66 trusselbreve i datasættet (træk 7). Dette kan for det første pege på, at imperativer kan være med til at udføre *double-voicing* ved at tage højde for modtagers eventuelle handlinger og tanker og tage forbehold for dem ved at tilskynde, at vedkommende gør noget andet (jf. analysen af træk 7 i afsnit 4.2.7). For det andet kan det pege på, at det at forstærke sin autoritet er et træk, som afsendere anvender i danske trusler som en strategi til at true.

Det er ydermere vigtigt at pointere, at undersøgelsen her ikke påstår at generalisere hverken imperativkonstruktioners funktion eller at frembringe en kvantitativ opgørelse over danske trusselbrevs trækstruktur. Dette ville ikke give mening, når vi hverken har resten af trækkene i trusselbrevens trækstruktur at sammenligne med eller trækstrukturen for trusselbreve uden imperativer.

Derudover er det data, der er undersøgt her, ikke nødvendigvis repræsentativt for, hvordan trusselbreve forfattes på dansk. Som nævnt før er brevene fra tre forskellige årtier, de varierer meget i længde og skrevet medie, for slet ikke at tale om diversitet i afsendernes motiver.

Det, undersøgelsen til gengæld *kan* vise, er, at imperativer i hvert fald indgår i disse otte forskellige træk i trusselbreve, der alle opfylder forskellige delmål i det fælles overordnede formål, som truslerne deler: at manipulere modtager ved at true vedkommende, om end dette kan se ud på mange forskellige måder.

5.2. *Generel diskussion*

5.2.1. HVORFOR BRUGER AFSENDERE AF TRUSSELBREVE IMPERATIVER?

Nu har vi fundet frem til, at imperativer faktisk forekommer i ret mange trusler, og at de kan indgå i otte forskellige træktyper, hvori de kan udføre forskellige talehandlinger sammen med de sætninger, de indgår i. Næste spørgsmål er så, om vi på baggrund af undersøgelsen kan forklare, *hvorfor* imperativer forekommer i trusler. Hertil er det relevant at vide, om forekomsten og funktionen af imperativkonstruktionerne i det foreliggende datasæt skyldes det faktum, at det er trusselbreve, eller om det skyldes andre faktorer.

Hvis vi først ser på, hvor imperativerne forekommer, så er der jf. afsnit 4.1 flest trusselbreve i datasættet, hvor selve den truende talehandling har en intern struktur, der indeholder et direktivt

element (DCCT). Dette kunne være en faktor, der kunne forøge sandsynligheden for flere imperativer, da imperativers umarkerede funktion er direktiv (jf. Nielsen 2015: 222). Jf. tabel 1 er træk 3 også den træktype, der har flest forekomster af imperativer. Dog er det svært at argumentere for med sikkerhed ud fra denne undersøgelse grundet datasættets repræsentativitet. En nævneværdig faktor er, at 16 ud af de 50 trusselbreve med DCCT'er (jf. afsnit 4.1) er nogle, der har været brugt i forbindelse med røverier. Man kunne forestille sig, at dette kunne have indflydelse på antallet af træk med imperativer (og antal af imperativer i alt), da formålet (eller i hvert fald et af dem) med at true nogen i en kontekst af et røveri må være at få udleveret goder lige nu og her. Dette kan gøres effektivt ved brug af imperativkonstruktioner. Det ville dog kræve yderligere undersøgelse og en komparativ analyse af trusselbreve med og uden imperativer.

Ydermere er det værd at overveje, hvilke sproglige alternativer der kan udtrykke det, som imperativen kan. F.eks. ville den første sætning i eksempel (5) fra truslen JB-47b kunne omformuleres til noget lignende ”Først skal du hurtigt lægge hele kassebeholdningen i posen”, hvor det oprindelige verbum i imperativ (*læg*) omskrives til en perifrastisk indikativ (’du skal lægge’). Den mest åbenlyse forskel på disse to konstruktioner er længden, og muligvis også hvor koncis sætningen fremstår. Nielsen (2015: 222) argumenterer også for, at dette er en markeret formulering af direktiven, der i sin umarkerede form er en imperativ. Dog er formuleringen ikke utænkelig, og eftersom der er færre forekomster af træk 3, end der er DCCT'er i datasættet, må det betyde, at afsendere af trusselbreve trods alt også udtrykker direktive elementer med indikativ (for ikke at nævne alle de trusselbreve i data der slet ingen imperativer indeholder). Man kan også forestille sig truende talehandlinger (eller måske endda hele trusselbreve), der slet ikke gør brug af verber. En hurtig skimning af data afslører også, at dette findes:

(9) JT-10 60.000 Kr eller Dit liv [...]

Selvom trusselbrevet ovenfor har flere træk end dette, udfører ytringen i (9) faktisk en hel direktivkommissiv betinget truende talehandling (DCCT). Dette kunne umiddelbart type på, at truende talehandlinger med strukturen DCCT generelt er kortfattet formuleret, hvilket kunne være interessant at undersøge videre. Her kunne man se på, om imperativer er den foretrukne strategi til at formidle trusler af denne struktur (hvad end det er trusselbreve eller blot truende talehandlinger i deres isolation).

Uanset er det interessant, at en så bred vifte af træktyper i danske trusselbreve kan indeholde imperativer, særligt taget i betragtning af, at nogle af de imperative sætninger meget tydeligt er intenderede direktiver (som i træk 3: *Få modtageren til at udføre en handlinger* og 5: *Instruere modtageren*), mens dette er mindre eksplicit i andre træktyper (som i træk 2 og 4). Det ville også være interessant at se på, om trusselbrevene i dette datasæt i høj grad følger trækstrukturen og indeholder nogle af de diskriminative træk (jf. Palsbro 2003: 107) for breve generelt, og hvor påvirkede de er af trusselbreve som eventuel specifik genre med egen trækstruktur.

5.2.2. PERSPEKTIVER

Eftersom truende talehandlinger har potentiale til at være kriminelle, kan det være af interesse både for sprogforskere såvel som det danske retssystem at have systematiske opgørelser over deres

karaktertræk. Dette kan for det første være for at afgøre, hvornår en trussel eller en anden kriminel sproghandling har fundet sted (se et overblik over vanskelighederne ved dette i en dansk kontekst i Christensen [2017: 175]). For det andet kan det være relevant at have grundige opgørelser over bl.a. sproglige og stilistiske karaktertræk i trusler og en definition af truslen som genre i forbindelse med ophavsanalyser (Olsson & Luchenbrojers 2014: 47). Dette kan være med til at afgøre ophavet af en tekst i en juridisk sammenhæng, hvor det betvivles, hvem der har forfattet et bestemt dokument. Det er nemlig relevant at vide, i hvor høj grad en tekst er et produkt af tekstens genre (som kunne være trusselbreve), og i hvor høj grad bestemte sproglige og stilistiske træk er unikke for forfatteren. Dog er der endnu ikke er bred enighed blandt retslingvister om, hvordan dette kan bestemmes (Grant 2007).

Alt dette har endnu ikke været undersøgt lige så grundigt i en dansk kontekst som i f.eks. britiske og amerikanske kontekster, selvom forskning i retslingvistiske problemstillinger i nogen tid har fundet sted (se Christensen 2017 for et overblik).

I denne undersøgelse er der blevet kigget på imperativer som et muligt karaktertræk for danske trusselbreve, men det vil kræve yderligere undersøgelse af både trusler med og uden imperativer samt mere forskning i trusselbreve som genre for at kunne etablere dette. Dertil er det nødvendigt at sammenligne forekomsten af imperativer i trusler med andre genrer for at kunne etablere, om det er en særligt definerende egenskab for trusler. Det vil derudover være relevant at kigge på truende talehandlinger på dansk i andre kontekster end fysiske trusselbreve – f.eks. sociale medier og mundtlige trusler.

6. Konklusion

Denne undersøgelse har kigget på imperativers funktioner i et udvalg af danske trusselbreve med imperativer. Afgrænsningen af trusler som fænomen har taget udgangspunkt i talehandlingsteorien og eksisterende undersøgelser af trusselbreve. For at undersøge de imperative sætningers funktion blev det først undersøgt, hvilke typer af trusselbreve der havde imperativer, altså om den truende talehandling var elementær, en CCT eller en DCCT. Dernæst blev trusselbrevens indhold af *retoriske træk* analyseret, hvilket viste, at imperativer forekommer i otte forskellige træktyper i datasættet. Alle disse træk opfylder hver deres delmål i forhold til trusselbrevens overordnede mål, der både kan være meget centrale for selve den truende talehandling og mere perifere. Træktyperne blev illustreret ved eksempler på analyser af træk med imperative sætninger for at vise præcist, hvordan imperativerne kan fungere i enkelte tilfælde. Analysen viste bl.a., at imperative sætninger i trusselbreve (med det datasæt, der var anvendt i undersøgelsen) kan være meget tydelige direktiver, der direkte opfordrer til handling, men at de også kan indgå i indirekte talehandlinger. Dette gav anledning til at diskutere, hvorvidt imperativer kan anses som et definerende karaktertræk for trusler, hvilket kunne have implikationer for retslingvistikken. Dog er det bl.a. nødvendigt at undersøge yderligere, hvilke sproglige muligheder afsenderne af trusselbreve gør brug af til at udtrykke det, som blev fundet i de otte træktyper. En ting er dog sikkert: imperativer kan udføre adskillige funktioner i trusler udover at *fyld(e) posen med store sedler*.

Referencer

- Austin, John. 1963. *How to do things with words*. Oxford: Oxford University Press.
- Baxter, J. 2014. *Double-voicing at work: power, gender and linguistic expertise*. London: Palgrave Macmillan.
- Christensen, Tanya Karoli. 2009. Tag nu bare økomælken. Om imperativ og modalpartikler i dansk, i R. Therkelsen & E.S. Jensen (red.) *Dramatikken i grammatikken. Festskrift til Lars Heltoft*, Roskilde: Institut for Kultur og Identitet, Roskilde Universitet, 51-67.
- Christensen, Tanya Karoli. 2017. Ordet fanger. Retslingvistik i en dansk kontekst. *Nydanske Sprogstudier* 52-52. 169-206.
- Danmarks Statistik. 2018. *Flere anmeldelser af vold og Trusler*. <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=26304> (besøgt 29. november 2019)
- Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. 2018. *Ordbog over det Danske Sprog*. <https://ordnet.dk/ods/forside> (besøgt 18. december 2018).
- Engelhardt, Robin & Christian Lund. 2011 [2008]. *Jeg er bevæbnet og jeg har tømmermænd*, 1. udg., 6. oplag. København: People's Press.
- Engelhardt, Robin & Christian Lund. 2016 [2009]. *Jeg tager bomben med når jeg går*, 1. udg., 5. oplag. København: People's Press.
- Fraser, Bruce. 1998. Threatening Revisited. *Forensic Linguistics* 5(2). 1350-1771.
- Gales, Tammy. 2011. Identifying interpersonal stance in threatening discourse: An appraisal analysis. *Discourse Studies* 13(1). 27-46.
- Gales, Tammy. 2015. Threatening Stances: A corpus analysis of realized vs. non-realized threats. *Language and Law* 2(2). 1-25.
- Grant, Tim. 2007. Quantifying evidence for forensic authorship analysis. *International Journal of Speech, Language and the Law*. 14(1). 1-25.
- Hansen, Erik and Lars Heltoft. 2011. *Grammatik over det danske sprog*, vol. I. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Københavns Universitet. 2018. *Truslers sprog og genre*. <https://nors.ku.dk/forskning/projekter/truslers-sprog-og-genre/> (besøgt 29. november 2019).
- Milburn, Thomas W. & Kenneth H. Watman. 1981. *On the nature of Threat: A Social Psychological Analysis*. New York: Praeger Publishers.
- Muschalik, Julia. 2018. *Threatening in English: A Mixed Methods Approach*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Nielsen, Peter Juul. 2015. Den danske imperativmorfologi som et andenordensnul. *Ny Forskning i Grammatik* 22. 215-232.
- Nielsen, Gorm Toftegaard, Thomas Elholm & Morten Nielsen Jakobsen. 2017. *Kommenteret straffelov: Speciel del*. København: Jurist- og Økonomforbundets Forlag.
- Olsson, John & June Luchjenbroers. 2014. Time, variation and genre. I: John Olsson & June Luchjenbroers, *Forensic Linguistics*, 3. udg., 33-48. London & New York: Bloomsbury Academic.
- Salgueiro, Antonio B. 2010. Promises, threats and the foundations of speech act theory. *International Pragmatics Association* 20(2). 213-228.
- Searle, John R. 1969. *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, John R. 1975. A taxonomy of illocutionary acts. I Keith Gunderson (red.), *Language, Mind and Knowledge*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- Shuy, Roger. 1993. *Language Crimes*. Cambridge: Blackwell Publishers.

- Swales, John M. 1990. *Genre Analysis: English in academic and research settings*. New York & Melbourne: Columbia University Press.
- Palsbro, Lene. 2003. Genre – sig tekstens navn. I Elisabeth Halskov Jensen & Jenny Anneberg Olesen (red.): *Tekstens Univers: En introduktion til tekstvidenskab*, 97-135. Aarhus: Klim.
- Walton, Douglas. 2000. The speech act of making a threat. I Douglas Walton: *Scare tactics: Arguments that appeal to fear and threats*, 101-128. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- Yamanaka, Nobuhiko. 1995. On indirect threats. *International Journal for the Semiotics of Law* 7(22). 37-52.